

Raznosti.

(Slovenskim županom!) Slovenske občine se po svojih zastopnikih še vedno obračajo v Ljubljano, da bi se jim v podpis izročile peticije zavoljo ravnopravnosti slovenskega jezika pred sodnijami. Mnogim, mnogim občinam se ni moglo več ustreči, ker so peticije tistim rodoljubom, ki so jih bili založili, že čisto pošle. To tudi čuda ni, ker do sedaj odšlo je na državno zbornico več kot dve sto takih peticij. Ali da tudi občine, ki se do sedaj še niso oglasile, ne zaostanejo, prepisejo naj si naslednjo, kratko peticijo:

Visoka državna zbornica poslancev!

Mnogobrojne občine slovenske izročile so že visokej tej zbornici peticije zavoljo ravnopravnosti slovenskega jezika pred sodnijami in zavoljo ustanovitve nadsodnije v Ljubljani. Podpisana občina ska strinja se s temi peticijami popolnem, jih podpira v vsakem oziru ter prosi:

Visoka zbornica naj v to vplivati blagovoli, da se pri sodnijah po Slovenskem uresniči ravnopravnost gledé slovenskega jezika in da se za slovenske pokrajine prej ko mogoče ustanovi nadsodnija v Ljubljani.

V dné 1882.

(Občinski pečat.)	N. N., prvi svetovalec.	N. N., župan.	N. N., drugi svetovalec.
----------------------	----------------------------	------------------	-----------------------------

Te peticije pošljejo naj se gospodu državnemu poslancu dr. Vošnjaku na Dunaj, ki jih bode takoj izročil državnej zbornici poslancev. Gospoda državnega poslanca napis se glasi: Dr. J. Vošnjak, Reichsrathsabgeordneter, Wien, Abgeordnetenhaus.

(Imenovanje.) Vladni tajnik Hočev ar imenovan je okrajnim glavarjem in okrajni komisar grof Pace vladnim tajnikom za Kranjsko. — Alojzij Demonte, do sedaj pristav pri okrožnej sodnji v Gorici, imenovan je okrajnim sodnikom v Ajdovščini. — Vladni koncipist Oton vitez Fränzl-Vesteneck imenovan je okrajnim komisarjem in konceptni praktikant Henrik grof Attems vladnim koncipistom za Kranjsko.

(Dunajska univerza) je imela v prošlem zimskem tečaju svojega 517. leta 4823 slušateljev, torej 251 več kot v zimskem tečaju lanskega leta, toliko kot uže 200 let ne in sploh največ od vseh univerz na Avstrijskem in Nemškem. Največ slušateljev se ve da je pripadalo juridičnej fakulteti, namreč 2240 ali 46·5%, od teh 1972 rednih in 268 izrednih; medicincev je bilo 1412 ali 29·5%, filozofov 759 ali 16%, teologov 226 ali 4·5%, izmej teh 193 rednih in 33 izrednih. Najmočnejše se je pomnožilo število medicincev, katero se je v zadnjih petih letih skoro podvojilo, naraslo je namreč od 712 na 1412. Po domovini pa je bilo vpisanih 507 Moravcev, 508 Čehov, 418 Poljakov in 988 iz družih cizlajtanskih provincij. Iz družih držav je bilo 65 Rumuncev, po 35 Rusov in Nemcev, 29 Srbov, 22 Italijanov, 13 Ameri-

kancev, 11 Turkov, po 6 Angležev in Švicarjev, 5 Bulgarov, 4 Francozi, po 3 Grki in Azijati in po 1 Črnogorec, Šved, Belgijec in Afrikanec.

(A. A. Kotljarevski,) slavnoznani ruski starinoslovec ki je 11. oktobra l. leta umrl, spisal je zanimivo knjigo, v kateri nam popisuje pravne starine baltičkih Slovanov. Naslov se jej glasi: „Drevnosti juridičeskago byta baltičskih Slavjan“. Praga 1874. Na to knjigo opozorujemo dotičnike, ki se pečajo s slovanskim pravom.

(Baltazar Bogišič), ki sedaj biva v Dubrovniku, in sestavlja črnogorski zakonik, porodil se je l. 1836. v starem slovanskem Dubrovniku. Absolviral je gimnazijo v Benetkah, študiral filozofijo, filologijo in jus v Berlinu, Monakovem in na Dunaji, kjer je bil doktorjem prava promoviran. Poslušal je tudi jeden semester predavanja na pariškem Ecole de droit in na college de france. Leta 1862. bil je imenovan dvornim bibliotekarjem na Dunaji. Leta 1866. pa je izdal prvo delo o slovanskem pravu namreč o običajnem pravu Jugoslovanov. Ko so leta 1868. šole v vojaški granici reorganizovali, imenovalo ga je vojno ministerstvo šolskim svetovalcem in deželnim šolskim nadzornikom, kjer si je mnogo zaslug za šolstvo pridobil. Med tem časom pa, ko je bival v vojaški granici, naprosile so ga Kievska, Varšavska in Odeška univerza, naj pride v Rusijo ter prevzame stolico slovanskega prava. On je sprejel te ponudbe ter se podal na Odeško vseučilišče. Kako vedo ceniti njegove zmožnosti v Rusiji, priča najbolje to, da je bil že l. 1870. imenovan ruskim državnim svetnikom. Obelodanil je že več strokovnaških spisov ter tudi Kavkaz znanstveno preiskoval. Izmed njegovih del naj tu imenujemo najbolj znana: „Naputak za opisanje pravnijeh običaja, koji žive v narodu. V Zagrebu 1867“; Akademija jugoslovanska izdala je v svojem radu sledeče Bogišičeve spise: 1) Glavnije črte obiteljskoga pisanoga prava u starom Dubrovniku; Rad jugosl. akad. vol. V.; 2) Pisani zakoni na slovenskem jugu; 3) Zbornik sadašnjih pravnih običaja u južnih Slovena, I. dio Zagreb 1874; 4) protokol Šabačkoga magistrata od 1808.—1812. leta. 5) Pravni običaji v Slovena. Upajmo, da bode Bogišič še mnogo storil na polji slovanskega pravo, na katero smo se Slovani do sedaj žalibože tako malo ozirali.

(Pravo odúmrtné k statkum zpupnym v Čechách, příspěvek k dějinám domácího práva piše jur. dr. Jaromír Čelakovsky. V Praze, tiskem dra. Edvarda Grégra 1882.) (Pripadna pravica (heimfallsrecht) v razmeri se prosto podedljivem premoženjem v Čelih.) G. pisatelj razpravlja v tej knjigi na podlagi najstarejših virov od 13. stoletja naprej razvoj pripadne pravice ter se ozira na dedno pravo, ki je veljalo v českih kralj. mestih. Najprvo dobilo je l. 1321. mesto Pilzen od kralja Vencla IV privilegij, da pripade premoženje istih meščanov, ki so brez dedičev in brez oporoke umrli, mestni blagajnici za utrditev mesta. Jednako pravico dobilo je l. 1386. mesto Kutenberg, l. 1499. in l. 1504. praško staro in novo mesto. Ferdinand I. je pripadno pravico mest odpravil, a kralj Rudolf II. priznal je l. 1577., da pripade polovica takega premoženja vsim kraljevim mestom na Českem. Po švedskem obleganji dovolila sta Ferdinand III. in Leopold I. l. 1648. pripadno pravico v polni meri vsem trem praškim mestom in France I.

je to pravico tudi praškim mestom potrdil. O. d. zakonik ni na tem ničesar spremenil in z najvišjim sklepom od 16. novembra 1849. je le izrečeno, da privilegiji, dani od Franca I. veljajo še zmeraj, ako niso z postavami v nasprotju. Še le ministerski ukaz od 6. junija 1853, števil. 9451, pravi, da pripadna pravica praške mestne občine od 7. septembra 1848. sem ne velja več. Dr. Čelakovsky dokazuje v svoji knjigi, da pripadna pravica praške mestne občine ni v nobeni zvezi s patentom, s katerim so odpravili zvezo podložništva (unterthänigkeitsband). Na dalje pisatelj dokazuje, da nema dotični ministerijalni ukaz postavne moči, za tega delj veljajo še dandanes pripadne pravice praške mestne občine in drugih kraljevih mest. Koncem omenja še pisatelj praktično veljavo teh starih privilegij in kakšno veljavo bodo imeli, kadar se spremeni sedanje dedno pravo. — Praška „Politik“, po kateri smo to vest posneli, jako hvali to strokovnaško delo ter je ne priporoča samo juristom, ampak tudi mestnim občinam sploh.

A. H.

(Znamenita odločba.) H kakim konsekvencam zdaj veljavno avstrijsko pravo o zakonu pelje, kaže pred kratkim izdana odločba najvišjega sodnega dvora, s katero se je zakon, katerega je protestantovsk tozemec z inozemko jednakega veroizpovedanja v inozemstvu postavno sklenil, pozneje za neveljavnega proglasil, in sicer iz naslednjih uzrokov. Gospa Tereza F. je v letu 1870. s katoličanom Antonom B. se omožila. Zakon pa je bil vendar tako nesrečen, da se je leto pozneje že razvezal. V letu 1876. izselila se je gospa Tereza B. v Ogrsko, je prestopilo k evangelsko-reformiranej cerkvi in je stopila v Ogrsko državno zvezo. Dve leti pozneje omožila se je v Pešti z v Avstrijo domovinsko pristojnim gospodom Adolfom J., kateri je tudi pripadal evangelsko-reformiranej cerkvi, vendar tudi ta zakon ni bil srečen, kajti Tereza J. je že v letu 1880. pri dunajskem deželnem sodišči (zakonska preselila sta se na Dunaj) prosila za ločitev od mize in postelje. Pri tej priliki se je najprej sodnijsko preiskavalo, če je bil drugi zakon sploh veljaven. Deželno sodišče je potrdilo v prvej instanci veljavnost zakona z utemeljitvijo, da zadržka katolicizma za gospo Terezo J. ni več, ker je postala inozemka, če bi bil tudi nje prejšnji mož še živ. Nadsodnija in najvišji sodni dvor sta pa bila vendar nasprotnega mnenja, kajti proglasila sta drugi zakon za neveljaven. Prvi zakon gospe Tereze J. je namreč kot katolišk neločljiv; zopetna omožitev z možem pri življenji prejšnjega „je v interesu javnega reda in npravnosti prepovedana,“ tako glasi se utemeljitev najvišjesodnijske razsodbe, vsled tega se ne razteza zakonski zadržek samo na gospo Terezo J., marveč tudi na njenega novega moža, ki je Avstrijec in torej tukaj veljavnim postavam o zakonu podvržen, da si zakonski zadržek ne leži v njega osobi, to se pravi z drugimi besedami: Nobeden ne sme, katere koli je vere, niti v tozemstvu niti v inozemstvu skleniti zakona z osobo, katera je bila po katoliškem ritusu že omožena ali oženjena, če je tudi pozneje svojo konfesijo spremenila ali se svojej državnej pristojnosti odrekla, dokler druga zakonska polovica še živi.

M. B.